

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมในพิธีสู่ขวัญควายของราษฎรบ้านแม่ขนินเหนือ
อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน นายวิรัชชาติ เชื้อนรัชนี
ชื่อปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
ประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญสม วราเอกศิริ

บ.วศ.ด้อย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะส่วนบุคคล และเศรษฐกิจของราษฎรบ้านแม่ขนินเหนือ 2) ระดับการมีส่วนร่วมของราษฎรบ้านแม่ขนินเหนือ ในการเข้าร่วมในพิธีสู่ขวัญควาย และ 3) ปัญหา อุปสรรคในการเข้าร่วมในพิธีสู่ขวัญควายของราษฎรบ้านแม่ขนินเหนือ ตลอดจนข้อเสนอแนะที่มีต่อพิธีสู่ขวัญควาย ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือราษฎรที่อาศัยอยู่ในบ้านแม่ ขนินเหนือ หมู่ 6 ตำบลบ้านปง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ และอยู่ในวัยแรงงานที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 122 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในพิธีสู่ขวัญควาย ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS/PC⁺)

ผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของของราษฎรบ้านแม่ขนินเหนือ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 44 ปี และจบการศึกษาในระดับภาคบังคับ ส่วนสภาพทางเศรษฐกิจพบว่าผู้ให้ข้อมูลมากกว่าสามในสี่ (78.46%) ประกอบอาชีพหลักทางภาคการเกษตร มีรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ย 5,56.98 บาทต่อเดือน และประกอบอาชีพเสริมคือรับจ้างทั่วไปและเกษตรรับจ้าง มีรายได้เสริมเฉลี่ย 3,156.25 บาทต่อเดือน ส่วนพื้นที่ที่ใช้ทำการเกษตรพบว่าผู้ให้ข้อมูลมีพื้นที่ที่ใช้ทำการเกษตรเฉลี่ย 1.24 ไร่ และมีจำนวนควายที่มีครอบครองประมาณ 1-2 ตัว

สำหรับการมีส่วนร่วมในพิธีสู่ขวัญควายของราษฎรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแม่ขนินเหนือ พบว่าผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด (100%) รู้จักพิธีสู่ขวัญควายและได้เข้าร่วมพิธีสู่ขวัญควายในรอบ 4 ปีที่ผ่านมาทุกคน และผู้ให้ข้อมูลเกือบจะทั้งหมด (95.90%) มีจำนวนครั้งของการเข้าร่วมในพิธีสู่ขวัญควายในรอบ 4 ปีที่ผ่านมา ทั้ง 4 ครั้ง อีกทั้งการเข้าร่วมพิธีสู่ขวัญควายครั้งที่ 4 ที่จัดขึ้นในปี 2547 นั้น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลเกือบจะทั้งหมด (98.36%) ได้มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมพิธีสู่ขวัญควายครั้งที่ 4 ที่จัดขึ้นในปี 2547 ส่วนระดับการมีส่วนร่วมในพิธีสู่ขวัญควายของราษฎรที่

อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแม่ขนินเหนือ นั้น ผู้ให้ข้อมูลระบุว่ามีส่วนร่วมในด้านการริเริ่มค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหา (initiation) ในระดับน้อย มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม (planning) ในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมในการดำเนินงานและปฏิบัติงาน (implementation) ในระดับน้อย และมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (control) ในระดับปานกลาง

ผู้ให้ข้อมูลได้ระบุถึงปัญหา อุปสรรคของการมีส่วนร่วมในพิธีสู่ขวัญควาย โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยดังประเด็นต่อไปนี้ 1) ปัญหาในด้านงบประมาณในการดำเนินงาน 2) ปัญหาในด้านสถานที่จัดงาน และ 3) ปัญหาในการดำเนินงาน สำหรับข้อเสนอแนะที่มีต่อพิธีสู่ขวัญควาย ผู้ให้ข้อมูลได้ระบุข้อเสนอแนะในประเด็นที่สำคัญดังนี้ 1) ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดหางบประมาณการจัดงานพิธีสู่ขวัญควายอย่างจริง 2) พิธีสู่ขวัญควายไม่ควรจัดในฤดูฝน เพราะเป็นการสร้างความลำบากทั้งผู้จัดงานและผู้มาร่วมงาน 3) เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลน่าจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดพิธีสู่ขวัญควายกับผู้ให้ข้อมูลมากกว่านี้ 4) การแสดงต่าง ๆ ในพิธีสู่ขวัญควายควรจัดให้มีต่อเนื่องตลอดทั้งวัน ที่สำคัญผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อยากให้มีการงดการชนไก่ 5) ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์พิธีสู่ขวัญควายให้มากกว่านี้

Title	People's Participation in Ceremony for Longevity of Buffalo Life in North Maekanin village, Hangdong District, Chiang Mai
Author	Mr. Weerachat Khueanrat
Degree of	Master of Science in Agricultural Extension
Advisory Committee Chairperson	Assistant Professor Dr. Boonsom Waraegsiri

ABSTRACT

This research was aimed at studying 1) individual and economic characteristics of people in North Maekanin village (Ban Maekanin Neuah), 2) their level of participation in ceremonies for buffalo longevity, and 3) problems and obstacles they encountered during their participation in these ceremonies and their recommendations to improve them. The data was collected by means of interview schedules from 122 villagers, 15 year old up, residing in North Maekanin village (Moo 6, Banpong sub-district, Hangdong district, Chiang Mai province) and analyzed by using the SPSS/PC⁺.

The findings revealed that most of the respondents were females with an average age of 44 years and obtained the required level of education. Over three-fourths of the respondents (78.45%) were mainly farmers with average income from agriculture of 5,056.98 baht/month. They also worked as hired laborers and casual farm workers earning 3,156.25 baht/month. They had average area for cultivation of 1.24 rai and at least one or two buffaloes.

As for ceremonial participation in buffalo longevity, it was found that all the respondents (100%) had knowledge of this particular ceremony. During the last four years, almost everyone in the community (95.90%) participated in all 4 annual ceremonies and in the year 2005 their participation was 98.36%. However, their participation was at a low level in initiation and implementation, and a moderate level in planning, monitoring and evaluation.

The respondents' problems and obstacles ranked from the highest to the lowest in importance were 1) budget for the ceremony, 2) ceremonial site, and 3) implementation. The following recommendations were made by the respondents to improve such ceremony. 1) There should be an organization to be responsible for the budget for holding the ceremony.

- 2) The ceremony should not be conducted during the rainy season to avoid difficulties for organizers and participants.
- 3) Government officers should participate more in this ceremony.
- 4) There should be shows and performances all day but cockfighting should be prohibited.
- 5) More public relations work on this ceremony should be conducted.

